

Pont del diable de Cal Bassacs

Gironella

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	al peu de la llera est del riu Llobregat, davant la fàbrica de Cal Bassacs.
Emplaçament	Al marge esquerra del riu, davant la fàbrica de Cal Bassacs i al costat de la casa de la Cabana.

Coordenades:

Latitud:	42.02329
Longitud:	1.88625
UTM Est (X):	407795
UTM Nord (Y):	4652962

Classificació

Número de fitxa	08092 - 98
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XI-XIV
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	només es conserva part de l'extrem de llevant.
Protecció	Inexistent
Número inventari	Si. IPA, 3332 i 6435
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08091A003000640000WX

Fitxes associades:

[Colònia de Cal Bassacs](#)
[Fàbrica de Cal Bassacs](#)
[Barriada de Cal Bassacs](#)

Descripció

Les restes que es conserven del pont corresponent a l'estrep de llevant, del qual es poden veure les característiques del parament format per carreus de mides mitjanes, força regulars i disposats més o menys en filades, units amb morter de calç. Les restes ens permeten veure el massissat intern del pont format per pedres irregulars i còdols tot de mides diverses unit amb morter ric en calç. El tros conservat es correspon a l'arrencament de l'arc central i fins i tot l'inici d'un arc lateral; també es pot observar el que deuria correspondre al talla-aigües sembla que de planta triangular. Les notícies documentals conservades indiquen que es tractava d'un pont d'esquena d'ase, amb un gran arc central de mig punt, i a cada costat dos altres arcs de mig punt, de llum molt menor, el de més a l'extrem encara més petit. Segons l'estudi i la reconstrucció planimètrica realitzada per Ramon Corominas, el pont podria haver tingut una amplada de 4,80 metres a l'arrencada del pilar de l'arc central, la qual es reduiria amb l'alçada fins uns 3,90 metres; indica que l'arcada major podria tenir una llum de 22m i la llargada total i aproximada del pont podria ser d'uns 83 metres. (BUSQUETS, J.; COROMINAS, R.:35-39).

Observacions:

El pont és conegut també amb el nom de Pont de Sant Marc de Cal Bassacs.

Història

El pont de Sant Marc es situa cronològicament dins l'època medieval, segurament una obra d'època romànica, del qual no s'ha pogut concretar més la cronologia (segles XI-XIV). La importància del pont de Sant Marc rau en que el camí de la Sal creuava el Llobregat per aquest punt, essent una de les vies de comunicació cap a Casserres, Serrateix i Cardona i vers la banda oposada, a llevant, cap Prats i Vic o prenent direcció més nord, en sentit Borredà, Ripoll i altres terres del nord de Catalunya. Documentalment, en un testament del 1389 consta la referència d'una deixa per les obres del pont de Gironella (BUSQUETS, COROMINAS:35), aquesta notícia apareix però no es pot concretar si és en relació al pont de Sant Marc o al pont vell de Gironella. En el llibre del Comú de Gironella, en data 1649 consta referenciat l'arrendament per subhasta pública del dret de cobrar els impostos relacionats amb el pont (passatges i altres privilegis), així, entre les informacions que hi consten i figura "...lo arrendador que pot fer pagar a qualsevol persona que passara ab bestia de peu rodo per lo pont de St. March tres lliures de moneda Barsa.". Una altra notícia del pont data del 13 de febrer de 1701, quan es fa referència a l'acord del Consell per tal que s'adobi el que sigui necessari del pont de Sant Marc. (BUSQUETS, COROMINAS:36). També consta referenciat al 1789 en el qüestionari de Francisco de Zamora i, posteriorment, Ramon Farguell de Berga, precisava en relació al pont de Sant Marc, que era un pont elevat, d'un ull extraordinari i molt estret.

Unes referències en un albarà d'arrendament del 1830 fan pensar que el pont podria haver quedat malmès durant les primeres dècades del segle XIX. Posteriorment, en data 1861, en el projecte, plànols i alçat conservats arran de la sol·licitud de Joan Teixidó de construcció de la fàbrica de Cal Bassacs, es té informació molt concreta de com era el pont, en aquest moment el pont estava destruït per la part central. L'alçat ens mostra que es tractava d'un pont d'esquena d'ase, amb un gran arc central de mig punt i dos arcs més a cada costat. Inicialment en la resolució de la petició de construcció de la fàbrica, es va demanar que es respectessin les restes del pont, les quals no podien quedar afectades per la construcció de la fàbrica. Uns anys més tard, a finals del 1892 Antoni Teixidó va sol·licitar poder enderrocar el que quedava del pont al

costat de la llera on tenia instal·lada la fàbrica, a fi de poder ampliar l'edifici; després de restar a exposició pública es va donar el permís. Al 1904 Josep Vilardell sol·licitar poder enderrocar les restes que quedaven al costat est; se li concedí el permís amb condició que les restes que quedessin dempeus no oferissin cap perill.

Bibliografia

-BUSQUETS I CASTELLA, J.; COROMINAS CAMPS, R.: (2002): "El pont de Sant Marc i el pont d'Orniu", a L'Erol, número 75, p. 35-41.

-BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12.

-FÀBREGA, A. (2000): Llegendes de ponts, dòlmens i menhirs a Catalunya. Itineraris. Sant Vicenç de Castellet: El Farell edicions.

-SERRA i VILARÓ, J. (1989): Baronies de Pinós i Mataplana. Reproducció facsímil de l'obra de 1930, editat el 1989 pel Centre d'Estudis Baganesos.

